

Motion till riksdagen
2013/14:Ju316

av Jonas Sjöstedt m.fl. (V)

Polisen

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Inledning.....	2
4	En modern polisutbildning	3
5	Fler specialiserade poliser.....	3
5.1	Arbetsmiljöbrott.....	4
5.2	Miljöbrott.....	4
5.3	Djurskyddspoliser	5
6	Brott begångna av polis	5
7	Trygga polisförsörjningen i hela landet	5
7.1	Nordiskt samarbete	6
8	Nya hjälpmedel.....	6

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att polisutbildningen förlängs till att omfatta minst tre år och införlivas i den ordinarie högskoleutbildningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör finnas kompetens för att utreda arbetsmiljörelaterade brott i hela landet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att miljöbrottsutredare bör anställas direkt inom Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål (Rema).
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över och återkomma med förslag som innebär att mark- och miljödomstolarna får ansvar för alla miljöbrott.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge tillsynsmyndigheter tydligare befogenhet att göra en första bevissäkring när de upptäcker misstänkta miljöbrott.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att polismyndigheter i hela landet bör ha tillgång till djurskyddspoliser.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en fristående myndighet för utredning av poliser som misstänks för brott bör inrättas.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att polisens tillgänglighet och service till personer som bor på landsbygden måste förbättras.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag enligt SOU 2011:25 för att förbättra polisiär samtjänstgöring inom Norden.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda frågan om användning av alternativ till handeldvapen.

2 Inledning

Tidsplanen för polisens omorganisation innebär att sammanslagningen av landets polismyndigheter till en myndighet ska vara klar den 1 januari 2015. Den genomförs i olika etapper och i slutet av 2013 ska alla regionchefer vara utsedda. Vänsterpartiet anser att de kommande organisationsförändringarna bör utformas i nära samverkan med de anställda genom deras fackliga organisationer. En målsättning bör vara att den nya organisationen ska vara inriktad på att bli en lärande och lyssnande organisation, att polisernas arbetsmiljö ska förbättras, att anställda ges möjlighet till medinflytande och att deras erfaren-

heter tas till vara i den nya organisationen. Rapporten Polisens prestationer – en ESO-rapport om resultatstyrning och effektivitet (ESO 2010:3) presenterar flera goda förslag. Där visas att ”systematiska analyser av verksamheten är ett nödvändigt instrument för att kunna bedriva ett framgångsrikt och effektivt arbete”. Denna motion handlar om några ytterligare frågor som är viktiga för framtidens polisorganisation.

3 En modern polisutbildning

Polisyirket ett av de mest krävande yrken man kan tänka sig. Dagens polisarbete kräver också i mångt och mycket andra kunskaper, erfarenheter och förutsättningar än förr. Att vara polis har länge varit ett livstidsyrke. Så är det inte längre. Rörligheten för personer med polisutbildning har ökat och det är mycket positivt. Liksom för andra yrken är det bra om personer söker erfarenheter från olika områden, att man kan lämna yrket men också komma tillbaka. För att polisen ska kunna bli så effektiv som möjligt krävs att polisutbildningen är anpassad till moderna krav.

För att kunna använda de mest effektiva metoderna krävs utbildning och forskning. Att polisutbildningen behöver reformeras vet vi sedan länge och detta är en förutsättning för nödvändig utveckling av polisyirket. Vänsterpartiet anser att utbildningen måste bli en högskoleutbildning med starkare band till polisverksamheten redan under utbildningstiden. Att utbildningen blir en del av den reguljära högskolevärlden innebär också att forskning och samverkan med andra utbildningsområden kan utvecklas. Regeringen bör snarast återkomma med förslag som innebär att polisutbildningen förlängs till att omfatta minst tre år och införlivas i den ordinarie högskoleutbildningen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4 Fler specialiserade poliser

Framtidens poliser behöver vara mer välutbildade för att de ska kunna specialisera sig. För att kunna rekrytera de mest lämpade till polisyirket måste polisen kunna erbjuda specialiseringsmöjligheter. Yrket behöver breddas såtillvida att andra kunskaper än rent polisiära tas bättre om hand. Här har polismyndigheterna redan börjat arbeta, men det finns mer att göra. I sammanhanget är det viktigt att påpeka att även om specialiseringen är viktig får den inte utvecklas på bekostnad av allmäntjänsterna, utan det bör finnas en god balans.

Vänsterpartiet lämnar nedan förslag vad gäller miljöbrott och arbetsmiljöbrott men också om beträffande djurskydd. Andra exempel där mer specialisering behövs, utan att göra listan uttömmande, är it-relaterad brottslighet, våld mot kvinnor, sexualbrott och ekonomisk brottslighet.

Fel! Okänt namn

4.1 Arbetsmiljöbrott

År 2012 dog 45 personer i arbetsplatsolyckor i Sverige och för år 2011 var motsvarande antal 61 personer. Regeringen har under flera år nedmonterat arbetsmiljötillsynen samtidigt som arbetsmarknadens villkor har försämrats och antalet olyckor ökat. Vänsterpartiet vill se en upprustning av arbetsmiljö-tillsynen, vilket berörs i vår motion 2013/14:A202 Arbetstid och arbetsmiljö, men för att förebygga olyckor är det också oerhört viktigt att misstankar om brott som begåtts på arbetsplatser utreds på ett adekvat sätt. Polisen måste även på detta område ha specialkompetens. Polisens lokala myndigheter bör ges i uppdrag att se till att denna kompetens finns i hela landet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.2 Miljöbrott

Landets kommunala miljöchefer har lämnat konkreta förslag på förbättringar avseende hanteringen av miljöbrott till Justitiedepartementet. Tyvärr har inte detta resulterat i några förändringar. Vänsterpartiet har tagit del av förslagen och anser att regeringen bör återkomma med förslag enligt nedan.

I dag arbetar miljöbrottsutredarna under två chefer, dels en inom polisorganisationen som avgör deras arbetsuppgifter, dels åklagaren som styr utredningsarbetet. Inte sällan används miljöbrottsutredarna för andra polisiära arbetsuppgifter, vilket medför att miljöbrottsutredningarna blir försenade. Miljöbrottsutredarna bör anställas direkt inom Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål (Rema). Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Mark- och miljödomstolarna bör ta över alla miljöbrott. Miljöbrotten avgörs vid landets tingsrätter och sannolikheten för att en domare har någon erfarenhet av miljöbrott är mycket liten och slumpmässig. Det medför att även domstolarna är nybörjare i de flesta miljöbrottmål som behandlas i tingsrätterna. Regeringen bör se över och återkomma med förslag som innebär att mark- och miljödomstolarna får ansvar för alla miljöbrott. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Tillsynsmyndigheterna ges tydligare befogenhet att göra en första bevis-säkring när de upptäcker misstänkt miljöbrott. Bevis-säkring på brottsplatsen vid miljöbrott är minst lika viktig som i andra typer av brott. Fortfarande är det för få miljöbrott som leder till fällande dom trots de reformer som genom-förts. Ett av skälen är att förundersökningarna vanligtvis startar långt efter att brott har begåtts. Det medför t.ex. att det vatten som förorenades för länge sedan runnit bort, avfall som hanterats fel är bortforslat och förorenad mark är bortschaktad. Vad som här anförts om att ge tillsynsmyndigheter tydligare befogenhet att göra en första bevis-säkring när de upptäcker misstänkta miljö-brott bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.3 Djurskyddspoliser

Djurskydd är viktigt i sig, bl.a. för att djur inte kan föra sin egen talan. Men brott mot djur kan också vara del av annan brottslighet. Det kan t.ex. handla om smuggling eller om brott mot artskyddsförordningen. I dag finns bl.a. i Stockholm särskilda djurskyddspoliser som arbetar enbart med brott mot djur. Detta sker i nära samarbete med länsstyrelsen som är tillsynsmyndighet. Tillgången till särskilda djurskyddspoliser bör finnas över hela landet, antingen lokalt eller genom regional samverkan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Brottbegångna av polis

Direktiven till utredningen Polisorganisationskommittén berörde inte frågan om att skapa en fristående myndighet som utreder brott begångna av polis och åklagare. Detta var en brist. Brottsanklagelser mot poliser och åklagare bör inte utredas av dem själva. Ingen statlig verksamhet är lika beroende av allmänhetens förtroende som polisen. Den instans som har våldsmonopol måste ha ett grundmurat förtroende för att upprätthålla sin legitimitet. Blotta miss-tanken om att kåranda påverkar polisens utredningar av kolleger inom rättsväsendet räcker för att motivera en nyordning. Vi anser att det behöver inrättas en fristående myndighet som ska hantera den typ av anmälningar som i dag handläggs av Riksenheten för polismål.

Reformen bör genomföras inte minst för alla dem inom rättsväsendet som varje dag genomför ett utomordentligt kompetent och engagerat arbete. Det är deras trovärdighet som skadas av att anmälningarna mot rättsväsendet inte handläggs oberoende. Vad som här anförts om en fristående myndighet för att granska brottsanklagelser mot poliser bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Trygga polisförsörjningen i hela landet

Polisens närvaro är en fråga som är viktig för hela landet. Det handlar inte enbart om att förebygga, beivra och utreda brott utan också om att ge service. Det är till polisen man ska vända sig för att få ett nytt pass och för att söka ett antal tillstånd, såsom tillstånd för offentlig sammankomst, marknader m.m. Dessutom vill man kunna vända sig till polisen för att få information om en mängd saker eller lämna tips. Även om mycket av detta kan ske över "nätet" eller per telefon så finns det all anledning att ha polisen närvaro i hela landet.

Utöver dessa praktiska skäl har människor även rätt att ha tillgång till polisen som myndighet oavsett var i landet man bor. Det tillhör den grundläggande samhällsservice som var och en kan kräva i ett civiliserat samhälle.

Fel! Okänt namn på

Att polisen ska vara närvarande i hela landet är en fråga som diskuterats under många år. En samlad polisorganisation för hela landet gör att medelsttilldelning och planering kan bli mer flexibel och att ansvaret för lika villkor i hela landet centraliseras. Vänsterpartiet är också övertygade om att en ny utbildning kommer att underlätta rekryteringen till landsbygd eftersom fler utbildningsorter kommer i fråga. Men problemet är akut. Det måste omgående till åtgärder som gör att även personer i landsbygd känner att de har tillgång till polisväsendet. Det har redan gjorts flera utredningar på området genom åren och i några län har man gjort trevande försök till samverkan med andra myndigheter. Nu måste det dock till krafttag uppifrån.

Utredningen Se medborgarna (SOU 2009:92) innehåller flera exempel på hur man kan utveckla och förbättra servicen till människor som lever på landsbygden. Det måste nu tas fram skarpa förslag och inte bara utredningar. Därför bör regeringen snarast fatta beslut i den riktning som beskrivs i ovan nämnda utredning. Detta bör riksdagen som sin mening regeringen till känna.

6.1 Nordiskt samarbete

Nordisk polis har i dag vissa avtal för att kunna bistå varandra men för att polisen ska kunna uppnå effektivare polissamarbete räcker inte de avtal som finns i dag. Med tanke på att det finns stora gränsområden med polisbrist är det nödvändigt att använda sig av de få poliser som finns i respektive land på ett effektivare sätt. Vi anser att förutsättningarna för att bistå varandra behöver utvecklas för att bättre kunna upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller förebygga brott. I utredningsbetänkandet Utökat polissamarbete i Norden och EU (SOU 2011:25) finns förslag till förändringar som rör polisiär sam tjänstgöring inom Norden. Det handlar exempelvis om avtal som rör arbetsrätt, försäkringar, laga befogenheter m.m. Förslagen kan även kräva komplettering av gällande lagstiftning. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag enligt SOU 2011:25 för att förbättra polisiär sam tjänstgöring inom Norden. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Nya hjälpmedel

Rikspolisstyrelsens etiska råd har för ett antal år sedan nekat polisen att använda s.k. elpistoler. Polisens användning av handeldvapen har fått dödlig utgång i ett flertal fall och det finns all anledning att utreda frågan om sådana alternativa hjälpmedel för polisen som kan fungera i en akut situation så att polisen inte behöva skjuta på människor med vanliga vapen. Det kan t.ex. vara ett bra hjälpmedel i insatser mot psykiskt sjuka personer som är mycket våldsamma. Frågan om användning av alternativ till handeldvapen bör utredas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 10 september 2013

Jonas Sjöstedt (V)

Torbjörn Björlund (V)

Hans Linde (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Siv Holma (V)

Eva Olofsson (V)

Lena Olsson (V)